

El Montseny actua per garantir la connectivitat biològica als torrents on habita el tritó endèmic

S'han construït petits ponts per substituir els tubs o les terres compactades de camins que feien de barrera als cursos fluvials

Montseny

Ferran Polo

El Parc Natural del Montseny ha tirat endavant un conjunt d'actuacions per garantir la connectivitat biològica de torrents on habita el tritó del Montseny o que tenen unes característiques determinades que hi farien possible la seva reintroducció a partir dels exemplars nascuts a través del programa de cria en captivitat d'aquesta espècie endèmica del massís del Montseny i que està catalogada en perill crític de conservació per la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (IUCN). Són intervencions que formen part del programa Life Tritó del Montseny finançat, en bona part, amb fons europeus i que des de l'octubre de 2016 treballa per la conservació d'aquest amfibi amb, entre altres accions, les de preservació del seu hàbitat. A banda de beneficiar les poblacions de tritó del Montseny, ajuden altres espècies presents en els cursos fluvials.

Les intervencions als torrents busquen resoldre un dels problemes que s'havien detectat: la manca de connectivitat d'un mateix curs fluvial que sovint quedava tallat per pistes forestals que eren insalvables per als tritons del Montseny, que no poden viure fora de l'aigua. Per solucionar-ho, s'han construït ponts. Per ara, se n'han fet cinc en camins de la xarxa viària principal del Parc Natural i una dotzena més en pistes secundàries, no totes d'ús públic. Les dimensions dels passos varien en funció del volum màxim d'avinguda d'aigua que s'ha calculat en cada cas. Substitueixen tubs de formigó, el sistema que s'havia fet servir per garantir el pas de l'aigua d'un torrent quan aquest travessa un camí. "S'ha vist que aquests tubs acaben sent una trampa per als amfibis, que sempre tenen tendència a anar amunt. Això fa que per intentar superar-los es vagin enfilant a les parets dels tubs i els

costi molt avançar", explica Lluís Martínez, director del Parc Natural del Montseny. A més, "amb el temps, els materials que arrossega el riu acaben tapant amb sediments el tub", comenta Daniel Guinart, biòleg del Parc Natural del Montseny i coordinador del Life Tritó del Montseny. Encara s'ha vist una altra pega: s'acaba generant un petit salt d'aigua al final de la canalització que és infranquejable pel tritó i altres espècies. En altres punts, no hi havia ni tubs per canalitzar l'aigua i, quan el cabal pujava, el torrent acabava passant directament per damunt del camí.

ANAR A BUSCAR EL LLIT DEL CURS FLUVIAL

Amb la construcció dels ponts, es pretén resoldre aquest problema. L'actuació va a buscar la base del torrent de manera que, encara que hi travessi un camí, la llera es manté naturalitzada, un element clau per garantir la connectivitat. A partir d'aquí, s'han fet murs de formigó per sostenir el pont. En la majoria de casos, la coberta també és de formigó, tot i que també se n'ha fet un amb fusta, en un camió on el pas de vehicles està restringit als del Parc Natural. En els passos amb uns ulls més estrets, es construeix una volta de

formigó a partir d'una planxa d'acer que la subjecta.

En cursos amb menys volum d'aigua, s'ha optat per obrir el camí i enterrar-hi una estructura de pedres per sota que permeten el pas de l'aigua de manera subterrània i no impedeixen la mobilitat dels tritons, acostumats a viure entre les esclotxes que formen les pedres del llit dels torrents.

Les actuacions es completen amb millores al bosc de ribera de les zones on s'ha actuat amb l'objectiu de generar una coberta forestal damunt del torrent que ajudi a mantenir el conjunt de l'hàbitat en condicions òptimes. Això també ha d'ajudar a reduir l'erosió i l'arrossegament de sediments que perjudiquen l'hàbitat del tritó.

Tot plegat, per augmentar la distribució territorial de l'espècie, que ara té dues poblacions aïllades –l'oriental i l'occidental– i es troba en un nombre molt reduït de torrents. "D'aquí a uns anys, veurem el resultat i si hem estat capaços d'ajudar el tritó a arribar a trams on ara no es troba però que tenen unes bones condicions", diu Guinart. Els treballs es fan tenint en compte el cicle biològic del tritó i, per tant, no es treballa quan l'espècie té una major activitat exterior, com passa a la primavera o a la tardor.

2

3

5

Torrents sense barreres

Montseny

Per a la millora de l'hàbitat del tritó del Montseny, una de les línies de treball passa per garantir la continuïtat dels cursos d'aigua que permetin connectar poblacions d'aquest amfibi endèmic que ara estan isolades i, a la vegada, permetin a l'espècie expandir-se per cursos d'aigua on ara no viu però que reuneixen unes bones condicions per la qualitat de l'aigua –ha de ser freda i molt oxigenada–, del subsol i del bosc de ribera. A les fotos, tres intervencions en torrents per assegurar la connectivitat biològica per al conjunt d'espècies que hi habiten: un pont amb la superfície de fusta (1), un dels ponts més petits fet amb formigó amb una volta feta sobre una planxa de ferro (2) i una estructura de pedres enterrada que permet el pas de l'aigua.

Per garantir l'aigua i la seva qualitat

Montseny

L'altra línia de treball sobre el territori busca garantir el cabal dels torrents i evitar que hi hagi trams que puguin quedar secs. A la foto 4, Daniel Guinart i Lluís Martínez, comprovant una captació d'aigua d'una instal·lació d'ús públic del Parc Natural on s'ha fet una modificació que assegura un cabal mínim al torrent. S'ha de millorar amb la construcció d'uns nous dipòsits que permetran emmagatzemar aigua i, quan estiguin plens, aturaran la captació perquè el torrent tingui més cabal. A la imatge número 5, el sistema de depuració biològic que completa el tractament de l'aigua de la depuradora del càmping de Fontmartina.

FERRAN POLO